

İZMİR FUTBOL KULÜPLERİNİN KENT EKONOMİSİNE ETKİ ARAŞTIRMASI

İZMİR EKONOMİK KOORDİNASYON KURULU (İEKKK)
SUNUMU

ALİ ERTEN
İZVAK YÖNETİM KURULU BAŞKANI

İzmir, 25.06.2025

Türkiye Profesyonel Futbol Liglerindeki İzmir Takımları

Karşıyaka (1912)

Altay (1914)

Altınordu (1923)

Göztepe (1925)

Bucaspor1928 (1928)

Menemen FK (1942)

İzmir Çoruhlu FK (1970)

Aliağaspor FK (2014)

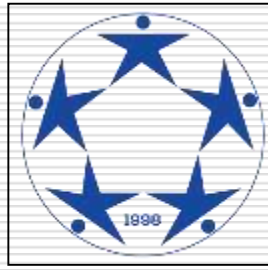

Bornova 1877 FK (2020)

Tire FK (2021)

İzmir'in, Türkiye Profesyonel Futbol Liglerinde **10 futbol takımı** yer almaktadır. İzmir,İstanbul'dan sonra en fazla takımı olan ikinci şehirdir. Ayrıca şehrimizin ismini taşıyan İzmirspor (1923), vakfımızın kurucu üyelerinden biridir.

❑ **Yaşam Süresi** :

- Kulüplerimiz; 100 yıllık şanlı tarihleri ile şehrimizin en değerli markaları, kent kimliğimizin ayrılmaz parçalarıdır.
- Türkiye’de şirketlerin ortalama yaşam süresi 25 yıla kadar gerilemiştir. (*)
- Borsa İstanbul ve TÜİK’in yayımladığı verilere göre;
 - Anonim ve Limited şirketlerin ömürleri, azalan bir trendle, 2014 yılı itibariyle sırasıyla 9 ve 9,9 yıl,
 - Borsa şirketlerinin ise, artan bir trendle, 2020 yılı itibariyle 35,3 yıl olduğu görülmüştür.(**)
- Bu açıdan bakıldığında İzmir’deki Futbol Kulüplerimizin, ortalama 100 yılı geçen yaşam süreleri çok anlamlıdır. Kulüplerimizi, kentsel miras olarak koruma ve yaşatma sorumluluğu taşıyoruz.

❑ (*) Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (2023)

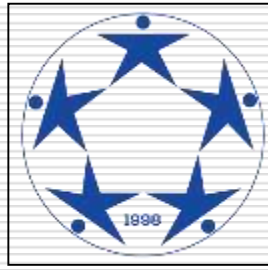
❑ (**) Yaka (2021) “ŞİRKETLERİN ÖMRÜNE DAİR DOĞRULAR VE YANLIŞLAR”

❑ GELİR SIRALAMASINDA İLK 20....:

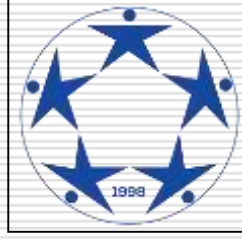
- ❑ Deloitte'in 2023-24 sezonu raporuna göre Avrupa'da en yüksek gelir elde eden **ilk 20 futbol** kulübünün toplam geliri **11 milyar Euro'ya** ulaşmaktadır.
- ❑ Gelir sıralamasının ilk 20 sinde;
9 İngiltere, 3 İspanya, 3 İtalya, 3 Fransa ve 2 Almanya kulübü yer alıyor...
- ❑ Çarpan etkisini de göz önüne aldığımızda, futbol kulüplerinin, bulundukları kentlerin ekonomilerinde önemli ve belirleyici bir role sahip olduklarını görüyoruz...

Sıralama	Kulüp	2023-24 sezon
1	Real Madrid CF	1.050.000.000
2	Manchester City FC	838.000.000
3	PS Germain FC	806.000.000
4	Manchester United FC	771.000.000
5	FC Bayern München	765.000.000
6	FC Barcelona	760.000.000
7	Arsenal FC	717.000.000
8	Liverpool FC	715.000.000
9	Tottenham FC	615.000.000
10	Chelsea FC	546.000.000
11	Borussia Dortmund	514.000.000
12	Atletico Madrid	410.000.000
13	AC Milan	398.000.000
14	Inter Milan	391.000.000
15	Newcastle United FC	372.000.000
16	Juventus FC	356.000.000
17	West Ham United FC	322.000.000
18	Aston Villa FC	310.000.000
19	Olympique Marseille	287.000.000
20	Olympique Lyon	264.000.000

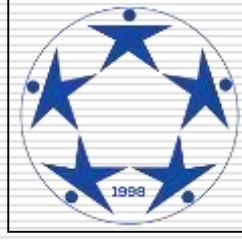
❑ Araştırmanın amacı :

- Bu araştırma; ülkemizde ilk olarak gerçekleştirilmiş, **“Futbol ve Futbol kulüpleri odaklı bir ekonomik etki araştırması”** niteliğindedir.
- İzmir’deki futbol kulüplerinin; kentin marka değerine, tanınırlığına, ekonomisine ve yerel kalkınmasına olan doğrudan ve dolaylı etkilerini analiz etmek ve ölçümlemek amacıyla, vakfımız ve İzmir Ekonomi Üniversitesi iş birliği ile gerçekleştirilmiştir.
- Bu çalışmadaki metodoloji ve kavramsal çerçeve kullanılarak Türkiye’nin diğer illerinde de bu çalışmayı yapmak mümkün olabilecektir.

❑ **Vizyon** :

- Elde edilen veriler, İzmir özelinde bir değerlendirme sunmanın yanı sıra, genel olarak sporun ve özelinde futbolun kent gelişimi üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik kapsamlı bir perspektif sağlamaktadır.
 - Özellikle kent vizyonu açısından futbol kulüplerinin oynadığı rol, önemli bir odak noktası olmuştur.
 - Kulüplerin başarıları, tesisleşme yatırımları ve uluslararası rekabet düzeyi, kentlerin küresel ölçekte bilinirliğini ve cazibesini artırmaktadır.
 - Futbolun sağladığı bu etkileşim, kentlerin geleceğe yönelik planlamalarında ve kalkınma stratejilerinde önemli bir faktör olarak değerlendirilmiştir.
 - Bu çalışmanın, yerel yönetimler, spor kulüpleri ve yatırımcılar için yol gösterici nitelikte olmasını diliyoruz.
-

❑ **Süreç** :

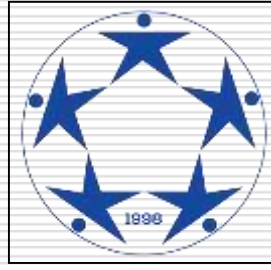
Projenin, saha ve literatür çalışmaları yaklaşık 8 ay sürmüş ve Ocak 2025 itibarı ile tamamlanmıştır. Bu süreçte “Prometeon” firması sponsor olarak yanımızda yer almıştır.

Devam eden süreç içerisinde, elde edilen veriler;

- Kentimizin Ticari örgütlenmeleri,
- Spor kulüpleri,
- Taraftarlarımız,
- Futbol yatırımcıları,
- Kentin karar makamları,
- Yerel ve merkezi yönetimler,
- Kentin siyasi temsilcileri ve
- Türk Futbol Ailesi ile paylaşılacaktır.

-
- **Futbol Endüstrisi**, milyar dolarlık yayın hakları, sponsorluk anlaşmaları, devasa transfer bütçeleri ve küresel taraftar kitlesiyle, çok sayıda paydaşı ve çok fazla değişkeni olan, **dünyanın en büyük, en kapsayıcı ve kolektif organizasyonlarından biridir.**
 - **Futbol**, yalnızca bir spor dalı olmanın çok ötesinde, siyasetten kültüre, kent kimliklerinden ekonomik kalkınmaya kadar birçok alanda derin toplumsal etkiler yaratır.
 - Bir toplumun tutkularını, kültürünü, mücadele gücünü ve karakterini yansıtır.
 - **Simon Kuper**'in ünlü deyişi ile, **"Futbol, asla yalnızca futbol değildir"**
-

İzmir Ekonomi Üniversitemize,
İzmir Ticaret Odamıza,
ve çalışmaya emek veren
çok değerli akademisyenlerimize,
Kentimiz, kulüplerimiz ve taraftarlarımız adına
Teşekkür ederiz...

İzmir, 25.06.2025

www.izvak.org

info.izvak@gmail.com

0.232.465 08 01

İZMİR FUTBOL KULÜPLERİ KENT EKONOMİSİNE ETKİ ARAŞTIRMASI

İZMİR EKONOMİK KALKINMA KOORDİNASYON
KURULU (İEKKK) SUNUMU

Prof. Dr. Burak Doğu
İzmir Ekonomi Üniversitesi
İletişim Fakültesi Dekanı

- Literatür
- Yöntem
- Mekansal Araştırmalar
 - Göztepe
 - Alsancak
- Ekonomik Etkiler
 - Simülasyon Çalışması

Spor - Kent Ekonomisi

- Spor (özelinde futbol) yatırımları ve spor etkinlikleri kent ekonomisine katkıda bulunmakta, **işletme sayısını ve çeşitliliğini** arttırmakta, **ekonomi hacmini** yukarı taşımaktadır.
- Spor ile ilgili altyapı yatırımları **kent ekonomisini genişletmekte ve çoğaltan etkisi** yaratmaktadır.
- Spor yatırımları ve etkinlikleri, kentlerin **global turizm ve medya pazarında markalaşma aracına** dönüşmüştür.
- Göztepe SK örneğinde, stadyumun inşası ve kulübün bölgeye taşınmasının **gayrimenkul değerlerinde artışa neden olduğu** tespit edilmiştir.

Spor Üzerinden Şekillenen Ticari Faaliyetler

- İstanbul'da bulunan **Beşiktaş Stadyumu** üzerinde yapılan bir araştırma, **stadyumun etrafındaki ticari faaliyetlerin futbol maçları sayesinde önemli ölçüde arttığını** ve bölgedeki işletmelerin **ekonomik olarak canlandığını** ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, stadyumun çevresindeki kamusal alanların yeniden düzenlendiği ve **sosyal etkileşimlerin çeşitlendiği** de gözlemlenmiştir.
- Spor yatırım ve etkinliklerinin **kentin marka değerine**, dolayısıyla **turizm gelirlerine** etkisi büyüktür. Spor kulüplerinin genel olarak **kente yaşam kalitesini artırdığı** ve **kent kimliğinin güçlenmesine** hizmet ettiği görülmüştür.
- Sheffield Hallam Üniversitesi Spor Endüstrisi Araştırma Merkezi tarafından 2012 yılında futbolun **Manchester** metropolüne ekonomik etkisini ölçmek için yapılan çalışmada, **futbolun kentte 2011 yılında 380.4 milyon sterlin brüt katma değer ve 6100 tam zamanlı istihdam yarattığı** hesaplanmıştır.
- Birleşik Krallık'ta yapılan bir başka çalışma **futbol turistlerinin diğer turistlerden daha fazla harcama yaptığını** göstermektedir. Futbol maçı için Birleşik Krallık'ı ziyaret ettiğini belirten turistler ortalama 776 sterlin harcarken, diğer turistler ortalama 563 sterlin harcamaktadır.

Kulüplerin Kente Getirisi

- Price Waterhouse Coopers (PWC, 2020) tarafından hazırlanan rapora göre **Barselona Futbol Kulübü**, kentin GSYİH'sının %1,46'sına karşılık gelen ekonomik gelir sağlamaktadır. Bunun parasal büyüklüğü 1,191 Milyon Euro'dur.
- Barselona Futbol Kulübü bunun yanında **19.500 kişiye istihdam** sağlamakta ve yaklaşık **366 Milyon Euro vergi gelirine** dönüşen ekonomik aktivite ve gelir yaratmaktadır.
- **Real Madrid** yönetim raporlarına göre; futbol kulübünün **2023 - 24 sezonunda gelirleri**, transfer gelirleri dâhil edilmeksizin, **1 Milyar 73 Milyon Euro** seviyesini aşmıştır. Türkiye'nin GSYİH'nın yaklaşık 1,1 trilyon USD olduğunu düşündüğümüzde, **Türkiye'nin bir yıllık geliri 1100 adet Real Madrid Kulübünün gelirine denk gelmektedir.**
- Kulübün ilgili sezonda ödediği toplam **gelir vergisi ve sosyal güvenlik harcamaları 218 Milyon Euro'yu** aşmış durumdadır.
- Kulübün özkaynak büyüklüğü **574 Milyon Euro** seviyesindedir. Real Madrid Futbol Kulübünün **6 kıtada 8.100'den fazla çalışanı** bulunmaktadır.

Kulüplerin Kente Getirisi

- **Borussia Dortmund Futbol Kulübünün** açıkladığı gelir tablolarına göre kulüp 2023 - 24 sezonunda **509 Milyon Euro** gelir elde etmiştir. Kulübün **5 kıtada toplam 672 çalışanı** mevcuttur.
- Dortmund şehrinin nüfusu 587.010'dur. **Borussia Dortmund Futbol Kulübü**, 2023-24 sezonunda **55 bin adet sezonluk biletini** satışa çıkar çıkmaz satmıştır. Bu biletleri almak için de 50 bini aşkın kişi sırada beklemektedir.
- **Napoli Futbol Kulübünün** gelir tablolarına göre kulüp 2022 - 23 sezonunda **359 Milyon Euro** gelir elde etmiş ve Serie A'da şampiyon olmuştur.
- **5 farklı kıtada 277 çalışana sahip** kulüp, futboldaki başarısının yanında **şehrin tanıtımı ve turizmine** de büyük katkı sağlamaktadır. Napoli Futbol Takımı, kente birçok başarılı sezon ve şampiyonluk getirmiştir.
- Takımın başarıları, taraftarların sokaklarda yaptığı kutlamalarla topluluğa bir **gurur ve birlik duygusu** getirmiştir. Napoli'nin başarısındaki önemli faktörlerden biri takımın 1987'de ilk Serie A şampiyonluğuna ulaşmasına yardımcı olan efsanevi oyuncu **Diego Maradona**'dır. Maradona'nın Napoli üzerindeki etkisi, İtalya'da **kültürel bir simge** olarak hatırlanmakta ve bugün de önemini korumaktadır.

Kulüplerin Kente Getirisi

- Premier Lig yönetiminin raporuna göre **Manchester City**, 2023-24 sezonunda **73,8 Milyon Sterlin** kâr sağlayarak yıllık gelirlerini 715 Milyon Sterline çıkarmıştır. Bu rakam, kulüp tarihinde elde edilmiş en yüksek gelir olma özelliğini taşımaktadır.
- Kulüp, son beş yılda **oyuncu satışlarından 405 Milyon Sterlin** nakit girişi sağlamıştır.
- Manchester City'nin 2023-24 sezonundaki erkek ve kadın takımlarının tüm müsabakalarını **694 milyon seyirci** izlemiştir. Kulübün Facebook, Instagram, X, YouTube ve TikTok gibi sosyal medya kanallarında **izlenme sayısı 10 milyara** ulaşmıştır.
- Ernst & Young (EY) 2023 raporu, **Premier Lig ve kulüplerinin 2021 - 22 sezonunda İngiltere ekonomisine 8 milyar sterlin** katkıda bulunduğunu ve kulüplerin ekonomik katkısının artmaya devam edeceğini ortaya koymaktadır. Bu katkı, 2019 - 20 sezonu son değerlendirmesine göre 400 milyon sterlin artmıştır.
- Rapora göre Premier Lig toplam **4.2 Milyar Sterlin gelir vergisi** ödemiştir. Bunun 1,7 milyar sterlin'i ise futbolcuların ödediği gelir vergisinden oluşmaktadır.
- Premier Lig'in doğrudan ve dolaylı olarak sağladığı **istihdam sayısı 90 binin** üzerindedir.

Kulüplerin Kente Getirisi

- KPMG (2023) tarafından hazırlanan "İspanya'da profesyonel futbolun sosyo-ekonomik etkisi" raporu, **La Liga**'nın İspanya'daki profesyonel futbol endüstrisinde **194.381 istihdam** sağladığını, **kamu bütçesine 8.39 Milyar Euro** aktardığını tespit etmektedir.
- La Liga, 2021 - 22 sezonunda doğrudan, dolaylı ve tetiklenen etkiler de dahil olmak üzere **18.35 Milyar Euro** gelir elde etmiştir; bu miktar, **İspanya GSYİH'sinin %1.44'üne** denk gelmektedir.
- Deloitte raporuna (2024) göre, **Serie A** spor kulüplerinin İtalyan ekonomisinde ürettiği gayri safi yurtiçi hâsıla 2022 - 23 sezonunda **9.2 Milyar Euro**'ya yükselmiştir. Serie A'nın ürettiği doğrudan etki, **GSYİH bazında 2.5 Milyar Euro** seviyesindeyken, **dolaylı rakam ise 720 Milyon Euro**'dur.
- Diğer sektörlerde **çoğaltan** olarak tetiklenen rakam ise **6 Milyar Euro**'dur. En çok etkilenen sektörler **ticaret** (1,2 Milyar Euro), **ulaştırma** (1,2 Milyar Euro), **gayrimenkul faaliyetleri** (1 Milyar Euro) ve **diğer ticari hizmetler**dir (656 Milyon Euro).
- Yaratılan istihdamın **%63'ü hizmetler**, **%36'sı sanayi ve %1'i tarım** sektörlerindedir. 2023 yılında Serie A kulüplerinin 3,5 Milyar Euro'luk harcamalarının **% 49'unu maaşlar**, geri kalanını ise **ulaşım**, **teknik malzeme**, **danışmanlık**, **gıda**, **konaklama**, **tekstil ve giyim** ile **spor tesisleri** harcamaları oluşturmuştur.
- İtalyan ekonomisi üzerinde talep etkisi yaratan bu harcama, **ulusal katma değer düzeyinde 9 Milyar Euro**'nun üzerinde, yani GSYİH'nın **%0,48'ine** denk gelen bir etki yaratmıştır. Buna **150 binden fazla çalışan**, **2.2 Milyar Euro vergi geliri** ve **8 Milyar Euro aile geliri** eklenebilir.

Kulüplerin Kente Getirisi

- Deloitte raporuna (2024) göre Almanya'da **Bundesliga** kulüplerinin elde ettiği toplam gelir 2022-23 sezonunda bir önceki yıla göre **%22 artışla 3.8 Milyar Euro'ya yükselmiştir**; bu, 'beş büyük' lig arasında en büyük yüzdesel büyümeye işaret etmektedir. Bundesliga'da maç günü geliri, COVID-19 kısıtlamalarının kaldırılması ve taraftarların stadyumlara dönmesiyle önceki sezona göre neredeyse iki katına çıkarak 0,5 Milyar Euro'ya (%94 artış) ulaşmıştır.
- Bundesliga kulüpleri, **maç başına ortalama 42.966 seyirciyle** (stadyum kullanımı %92) beş büyük lig arasında en yüksek seyirci ortalamasına sahiptir. Bundesliga kulüplerinin toplam **yayın geliri 2022 - 23 sezonunda %10 artarak 1.5 Milyar Euro'ya** ulaşmıştır. Bu büyüme, büyük ölçüde Alman kulüplerinin Şampiyonlar Ligi'ndeki performansından kaynaklanmaktadır. 2022 - 23 sezonunda **ticari gelir %19 artışla 1.8 Milyar Euro'ya** ulaşmıştır.
- Fransa'da ise yayın gelirlerindeki düşüşe ve maç günü ile ticari gelirlerdeki yavaş büyümeye rağmen, **Ligue 1** kulüplerinin toplam geliri 2022 - 23'te %17 (352 Milyon Euro) artarak **2.4 Milyar Euro'ya** (ortalama 119 Milyon Euro) ulaşmıştır. Bunun nedeni, özel sermaye şirketi CVC'nin Ligue de Football Professional'ın ticari bir yan kuruluşuna yaptığı yatırımdan elde edilen gelirdir. Ligue 1 kulüplerinin 2022 - 23, 2023 - 24 ve 2024 - 25 sezonları boyunca önceden tanımlanmış bir program doğrultusunda kulüplere ve sezonlara göre değişen miktarlarla 1,2 Milyar Euro alacağı bildirilmektedir.

2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali

- 2023 yılında İstanbul'da oynanan UEFA Şampiyonlar Ligi finalinin Türkiye ekonomisine etkisi 120 Milyon Dolar seviyesinde olmuştur ve bunun 80 Milyon Doları İstanbul'da harcanmıştır.
- Garanti BBVA Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğüne göre, kart sahipleri maçla ilgili mağazalardan **olağan günlere kıyasla yaklaşık 3.5 kat daha fazla alışveriş** yapmıştır. Taraftarlar ev sahibi şehirlerde ortalama **üç gece** konaklamıştır. Kredi kartıyla **kişi başı ortalama 855 Euro** harcama yapılmıştır.
- Turistlerin ev sahibi kentlerdeki **kart harcamaları bir önceki hafta sonuna göre %54, bir sonraki hafta sonuna göre ise %41 artmıştır**. Turistlerin en çok harcama yaptığı sektörlerin başında **konaklama, gıda, giyim ve sağlık** sektörleri gelmektedir.

Mekansal Araştırma

- **Anket tasarımı:** Stadyumların kent içindeki ekonomik ve mekansal etkilerini ölçmek amacıyla yürütülen anket çalışması, ön hazırlıklar tamamlanarak uygulama öncesinde yapılan **pilot çalışmayla** güncellenmiştir.
- **Saha çalışması,** fotoğraflama ve haritalandırma yöntemleriyle desteklenmiştir. **Haritalandırma** yöntemi olarak açık kaynak **Open Street Map (OSM)** verileri ayrıştırılıp **vektörel harita altlığı** oluşturulmuş ve çeşitli kentsel elemanlar mevcut durumdaki kent elemanları vektörel haritaya işlenmiş, kentsel imaja katkı sağlayan noktaların/bölgelerin stadyum ile ilişkisi nicel ve nitel olarak belirlenmiştir. OSM veri tabanında yer almayan veriler ise (toplu taşıma durakları lokasyonları/isimleri, yerel işletmeler vb.) yürütülen saha çalışmasıyla elde edilmiştir.
- **Örneklem sınırının belirlenmesi:** **Göztepe** ve **Alsancak**'ta yer alan mahallelerden temsili örneklem alınmıştır. Örneklem sınırları, **keşif / gözlem yöntemi ve paydaş görüşleriyle belirlenmiştir.** Stadyum-işletme ilişkisinin kurulduğu en dış bölgeler örneklem çerçevesini oluşturmaktadır.

Dijital görselleştirme

- **Mekansal etki** sınırının belirlenmesi,
- **Bölgelendirme** çalışmasının (zoning) yürütülmesi,
- Bölgeler arası **ulaşım ilişkilerinin** açığa çıkarılması,
- **Kentsel fonksiyonlarla ilişki ağlarının** lekesel olarak analiz edilmesi,
- Mevcut **ulaşım ağlarının örnek alan ve çevresi ile olan entegrasyonunun** belirlenmesi,
- **Analiz haritalarının ve üst ölçekli ilişki ağlarının** oluşturulmasıyla yapılandırılmıştır.

Futbol Kulüplerinin Kentin Ekosistemiyle İlişkisi

Futbol kulüpleri, kentin ekosistemine ölçülebilen ve ölçülemeyen birçok fayda sağlamaktadır.

Ölçülebilen faydalar arasında;

- Maç günü gelirleri,
- Yaratılan istihdam,
- Yayın gelirleri,
- Alt sektörlerin gelirleri,
- Ticari gelirler bulunmaktadır.

Ölçülemeyen /ölçülmesi zor olan faydalar ise;

- Sosyo-kültürel değerler (yerel kimlik, aidiyet vb.),
- Kentin marka değeri,
- Eğitim,
- Sağlık başlıkları altında sınıflandırılmaktadır.

Ekonomik Etki Araştırması

- Futbol kulüplerinin yerel ekonomiye katkısı incelenirken literatürde sunulan sınıflandırmaya uygun şekilde **doğrudan, dolaylı ve çoğaltan etkisinin tetiklediği faydalar** göz önünde bulundurulmuştur. Pilot seçilen takımın haritalanan ticari ekonomik bölgesinde saha ekipleriyle toplanan veri seti, hem çalışmanın değerlendirme kısmına girdi sağlamakta hem de mevcut donelerin kontrol edilmesine imkan sunmaktadır.
- **Maç gününde gerçekleşen ekonomik faaliyetlerin, sağlanan ticari gelirlerin, yaratılan istihdamın, alt sektörler için oluşturulan talebin ve vergi gelirlerinin yerel ekonomiye etkisi** bu çalışmanın nicel çerçevesini oluştururken; **kentin marka değeri ve sosyo-kültürel değerler** ise bu değer zincirinin nitel bileşenleri olarak ele alınmaktadır.
- Çalışma kapsamında **futbol kulüplerinin varlıklarının, stadyum kapasite ve konumlarının, ortalama seyirci sayılarının tespiti ile ilgili gelir getiren kaynaklarının envanterinin çıkarılması**, ortak bir veri seti oluşturulmasına ve uygulama modelinin geliştirilmesine olanak tanımaktadır.
- Birçok farklı sektörü bir araya getiren **futbol ekosistemi, ticari gelirlerin yanında sosyal faydayı teşvik** etmekte ve toplumsal fayda optimizasyonu için önem arz etmektedir. Çalışma, bu önemin rakamlara dökülmesini sağlamakta ve **sürdürülebilir bir spor etkinliğinin ticari başarısı** için gerekli alt yapının analizini raporlamaktadır.
- Ekonomik etkinin genellenebilmesi için Göztepe SK pilot olarak belirlenmiş ve mevcut verilerle bir **simülasyon çalışması** yapılmıştır. Bu sayede, **farklı liglerdeki maçların ve sponsorluklar ile ligden düşmenin veya bir üst lige çıkmanın takıma ve kente etkisi** tespit edilebilmektedir.

Saha Çalışmaları Kronolojisi

- 3 Mayıs 2024
Göztepe saha keşif çalışması
- 13 Mayıs 2024
Göztepe saha çalışması 1
- 31 Ekim 2024
Göztepe saha çalışması 2
- 18 Kasım 2024
Alsancak saha çalışması

Zincir Şirketler ve Mekan Tipleri

Stadyumun çevresindeki ve sahil şeridindeki işletmelerin **çoğunlukla küresel veya yerel zincir şirket olmadığı** tespit edilmiştir. Yerel bağımsız işletmeler yoğunluktadır.

Girip-çıkılan ve zaman geçirilen yeme-içme mekanları arasında dramatik bir fark olmamasına rağmen, görece **zaman geçirilen yeme-içme mekanları çoğunluktadır**.

Ciro ve Lig Başarışı

Girip-çıkılan ve zaman geçirilen yeme-içme mekanlarında, sahil şeridi veya stadyum çevresi farketmeksizin maç günlerinde **cironun arttığı** gözlemlenmiştir.

İşletmeler, Göztepe Spor Kulübünün ligdeki başarışının **satışlarına olumlu yansıdığını** düşünmektedir. Bu bulgu tüm bölgeler için geçerlidir.

Stadyum ve Kazanç İlişkisi

“Stadyum kazancınızı nasıl etkiledi?” sorusuna yanıt olarak stadyumun kazançları oldukça **artırdığı** tespit edilmiştir.

Soruya “fazla” ve “çok fazla artırdı” diyenlerin sayısının çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir.

Zincir şirketler ve Mekan Tipleri

Yerel bağımsız işletmeler yoğunlukta olsa da küresel veya yerel zincir şirketlerin de **oldukça fazla** bulunduğu tespit edilmiştir.

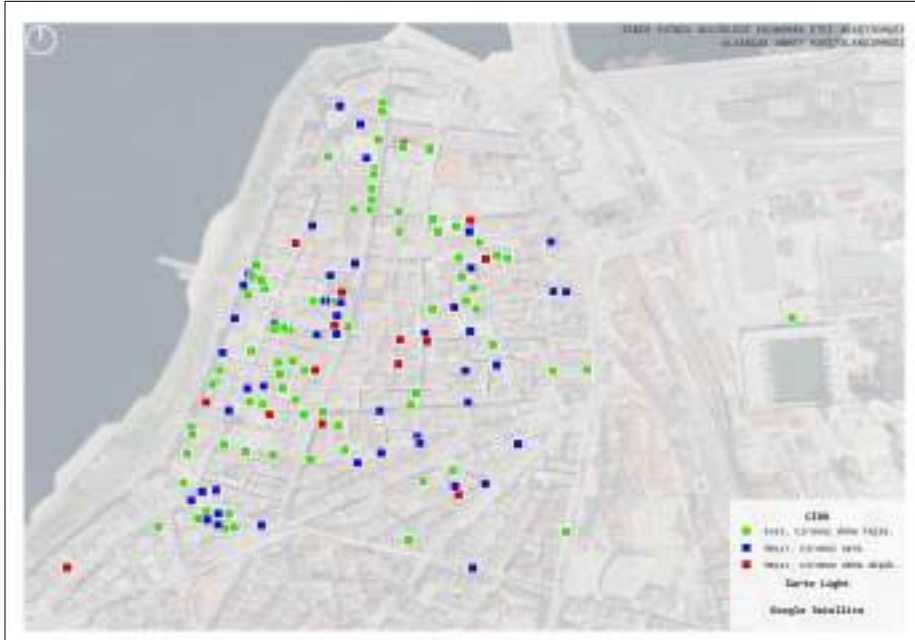
Girip-çıkılan ve zaman geçirilen yeme-içme mekanları arasında dramatik bir fark yoktur. **Dengeli** bir dağılım gözlemlenmiştir.

Ciro ve Lig Başarışı

Maç günlerinde çoğunlukla **cironun arttığı** gözlemlenmiştir. “Deđiřmedi” diyenlerin sayısı “hayır” diyenlerden fazladır.

İşletmeler, kulüplerin ligdeki başarışının **satışlarına olumlu yansıdığını** düşünmektedir. Bu yönde düşünmeyenler de mevcuttur.

Stadyum ve Kazanç İlişkisi

Yarıdan fazla işletme stadyumun kazançları **olumlu etkilendiğini**, diğer yarısı **doğrudan etkilemediğini** belirtmiştir. Azalttı diyenlerin sayısı düşüktür.

Stadyumun kazançları tamamen artırdığını belirten işletme sayısı görece az olsa da **büyük oranda artırdığını** söyleyen işletme sayısı fazladır.

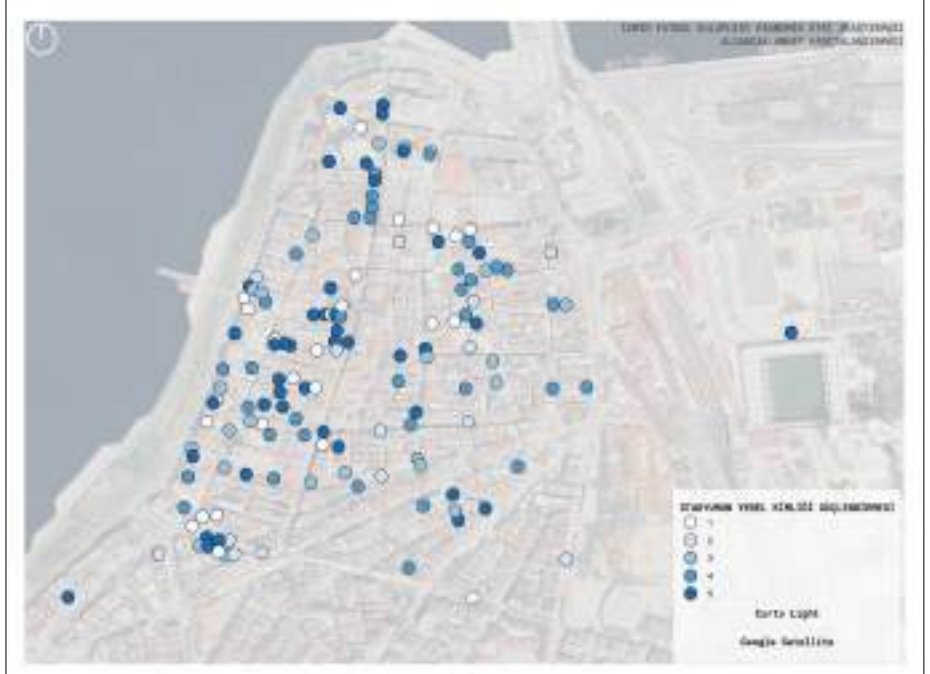

Stadyumun Yerel Kimliği Güçlendirmesi

Genel kanı, stadyumun mahalledeki **yerel kimliği** **güçlendirdięi** yönündedir.

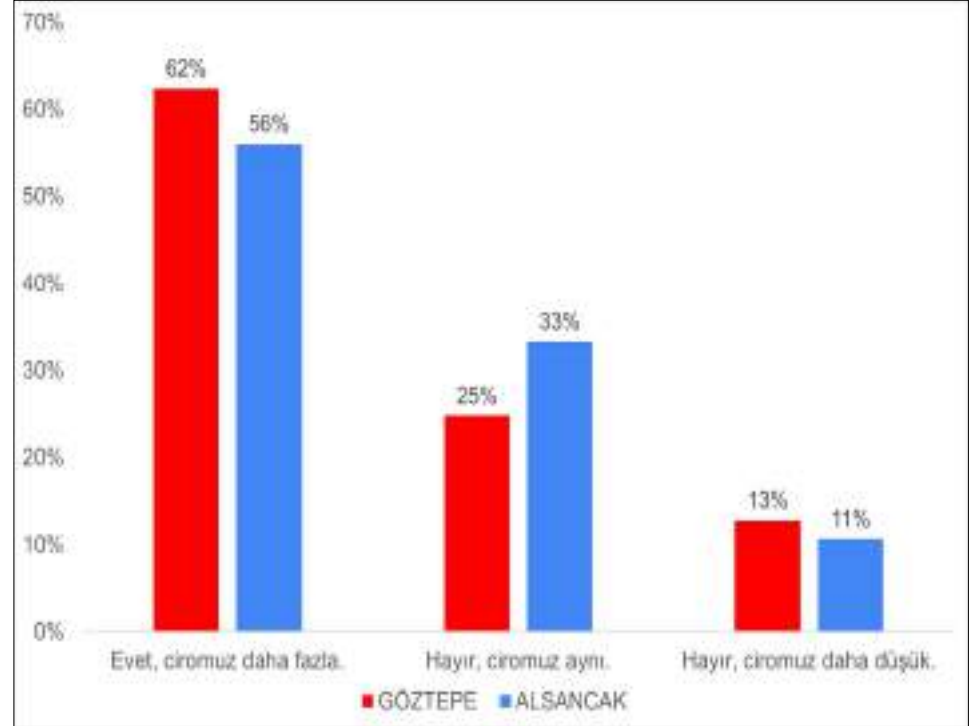
Alsancak için durum farklıdır. Bunun bir nedeni Alsancak'ta Göztepe'deki gibi bir **mahalle kültürünün** olmamasıdır.

Göztepe ve Alsancak Saha Çalışması Verileri

İşletmeler, **Göztepe’de %62 ve Alsancak’ta %56** oranında maç günü cirolarının normal bir güne göre daha fazla olduğunu belirtmiştir.

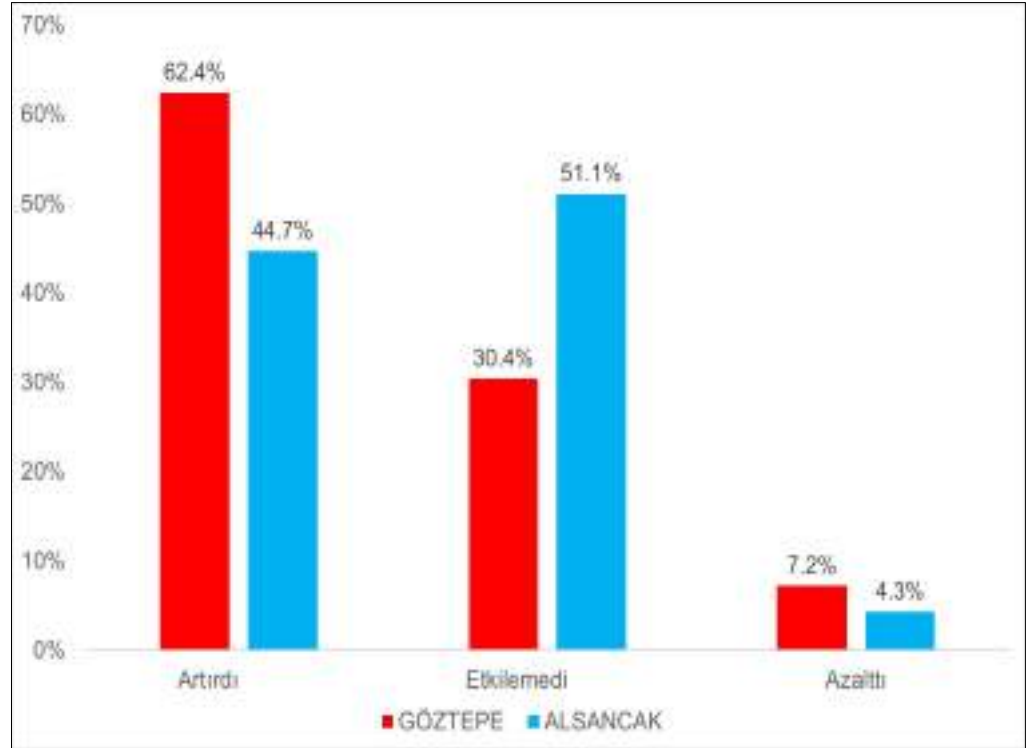
Ciro artışını etkileyen faktörler takımın başarısı, maç günü ve zamanı, hava durumu, bilet fiyatları, rekabet ve karşı takımın ligdeki sıralaması olarak listelenebilir.

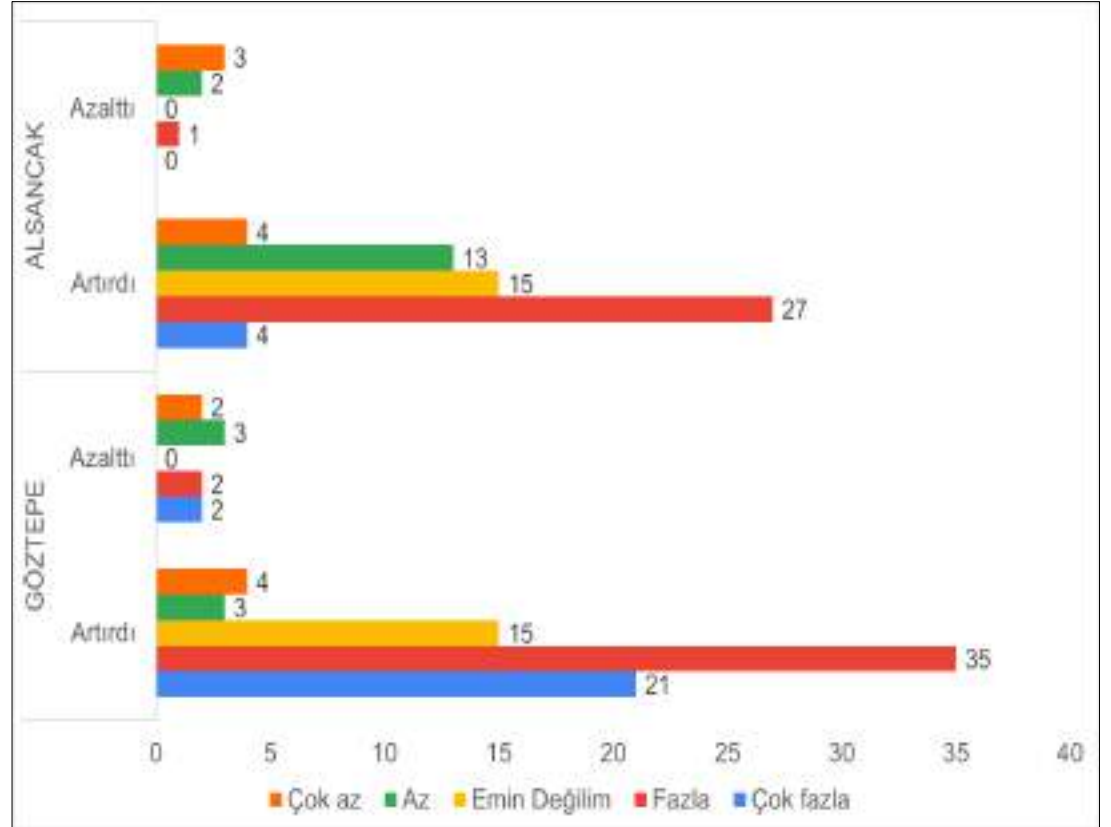
Stadyum - Ciro Etkisi

İşletmeler stadyumun
bölgede yapılmasının
Göztepe'de %62.4 ve

Alsancak'ta ise %44.7 ile
kazançlara pozitif etki ettiğini
yansıtmışlardır.

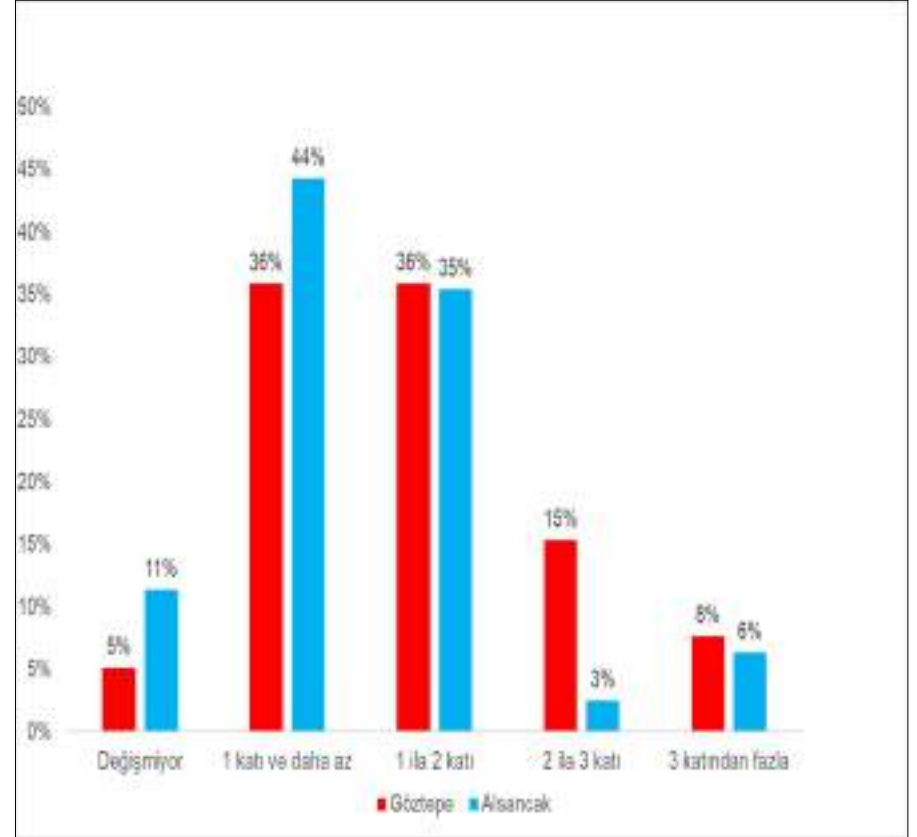

Alsancak ve Göztepe’de stadyumun ciroya etkisine yönelik yanıtlar farklılaşmaktadır.

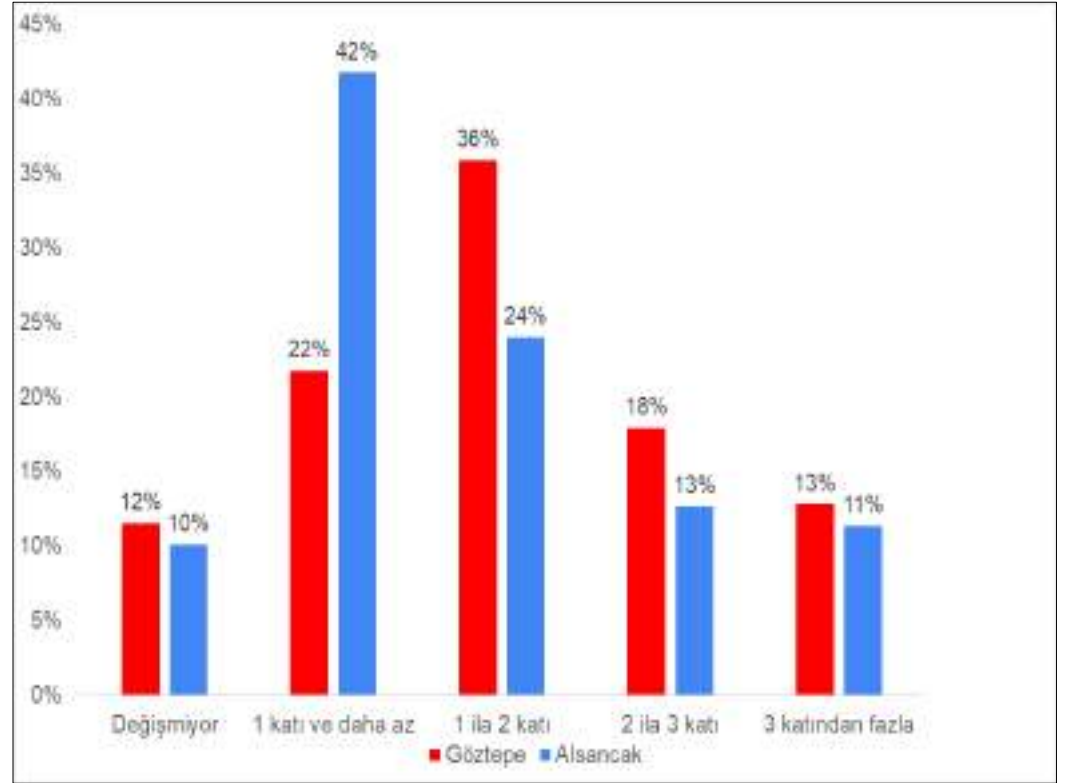

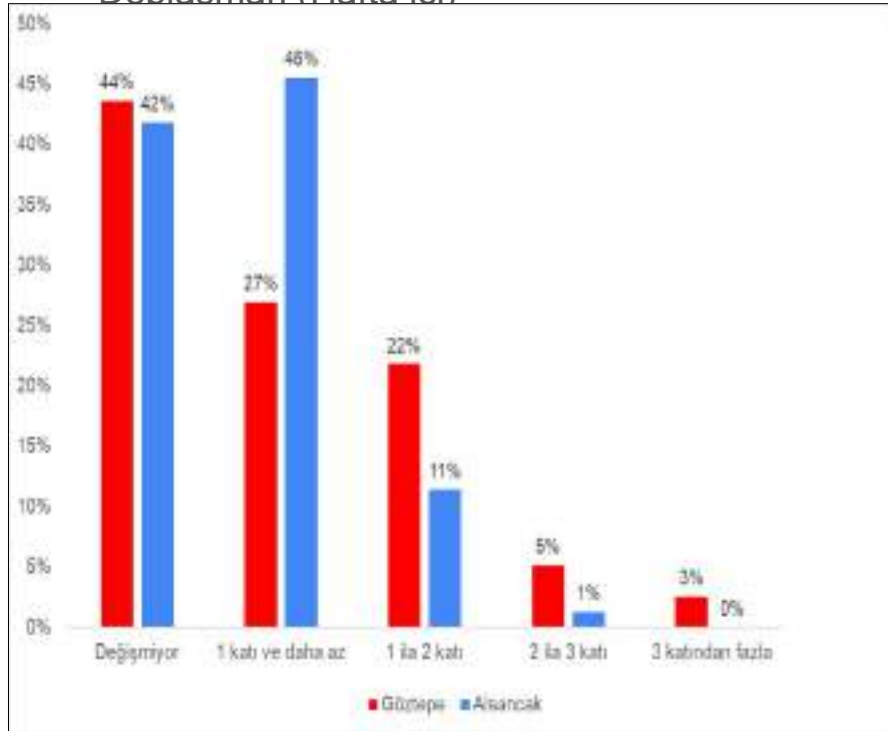
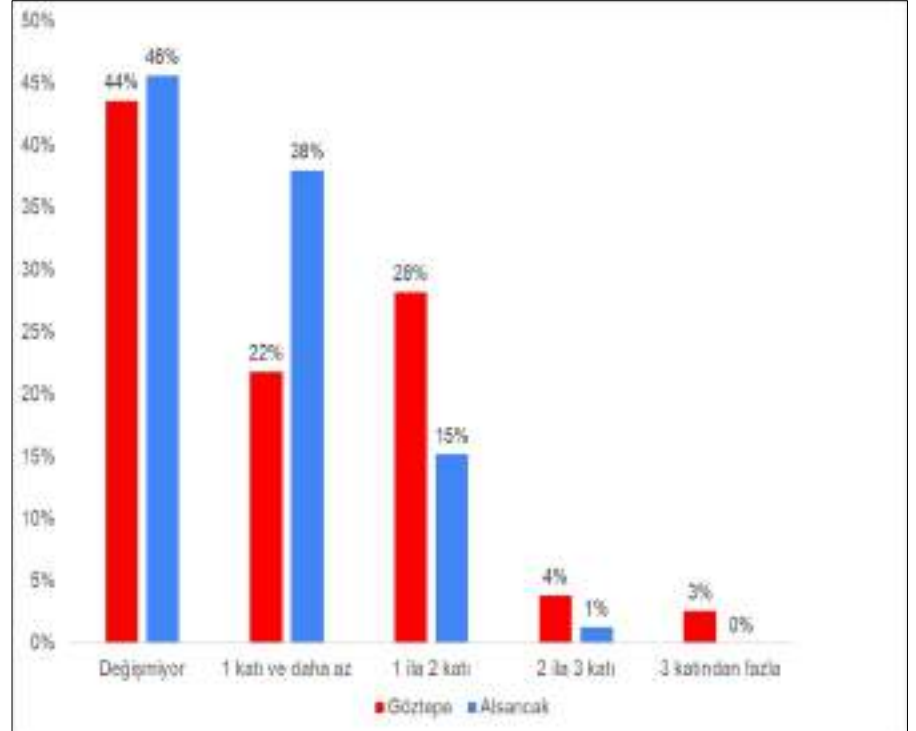
Çalışmaya katılan işletmeler, maç günü cirolarının hafta içindeki bir güne göre **Göztepe’de %36 oranıyla bir kata kadar, %36 oranıyla 1-2 kat arasında, %15 oranında 2-3 kat arasında ve %8 oranında 3 kattan daha fazla arttığını** yansıtmıştır.

Maç günü cirolarının hafta içindeki bir güne göre **Alsancak’ta %44 oranıyla bir kata kadar, %35 oranıyla 1-2 kat arasında, %3 oranında 2-3 kat arasında ve %6 oranında 3 kattan daha fazla arttığı** belirtilmiştir.

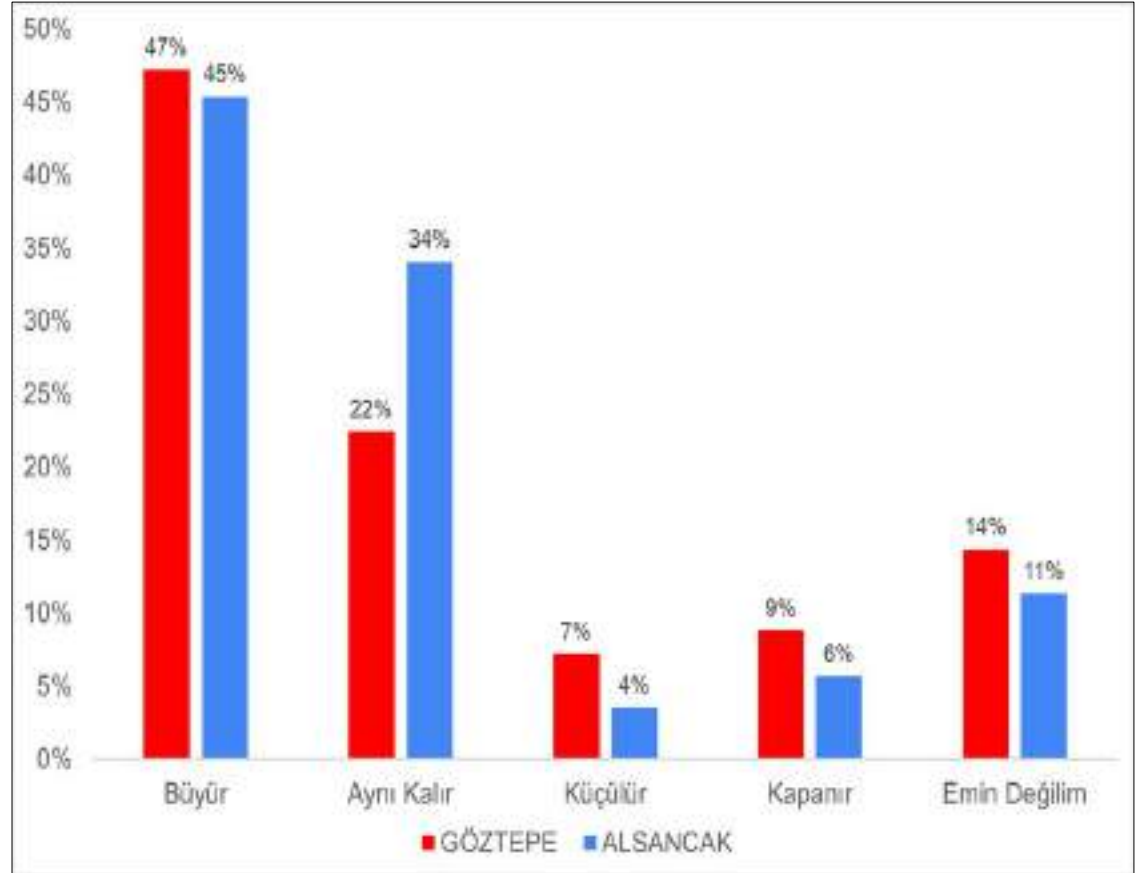

Stadyumda ma olan bir günde hafta sonu bir gune göre ciro artışı gözlenmektedir.

Deplasman (Hafta içi)**Deplasman (Hafta sonu)**

Stadyum çevresindeki işletmelerin gelecek ekonomi beklentisi büyüme yönündedir.

Süper Lig Etkisi - Göztepe Spor Kulübü

- Çalışmada kullanılan rakamlar, enflasyon etkisi dolayısıyla **Euro bazında** sunulmuştur. Kulübün halka açık olmaması nedeniyle rakamlar baz artışlar için **X ve katı** olarak belirtilmektedir.
- Süper Lig'e yükselme ve bu başarının iyi yönetilmesi kulübün gelirlerini hem futbol hem de ticari olarak yukarı çekmiştir. Bu sportif başarı bütçe disiplini ve iyi yönetimle birleşince, kent gelir ve istihdam yaratan bir şirkete sahip olmuştur.
- 1. Lig'den Süper Lig'e çıktığında kulübün **futbol gelirleri 9 kat, ticari gelirleri ise 3 kat** artmıştır.
- Futbol kulüplerinin giderleri üç sınıfa ayrılabilir. Birinci gider kalemi **futbolcu maaşları, akademi maaşları, futbol operasyon giderleri ve akademi operasyon giderlerinden** oluşmaktadır. İkinci gider kalemi **ticari ve idari çalışan giderleri** ve bu ekiplerin operasyon giderlerinden oluşmaktadır. Üçüncü gider kalemi ise **yeni yatırımlardır**.
- Göztepe Sportif Yatırımlar A.Ş. özelinde kulübün futbolcu maaşları ve operasyon giderleri Süper Lig'de 1. Lig'e göre 1.5 kat artmış, ticari ve idari giderleri ise sabit kalmıştır.

	2023-24	2024-25
Gelir Türleri	1. Lig	Süper Lig
Lige Katılım	X	7x
Puan Geliri	X	187X
İddia	X	1,5X
Lig Sponsorluğu	X	5X
Toplam Futbol Geliri	X	9X
Sponsorluk	X	4,8X
Kurumsal Ağırlama	X	3X
Maç Günü Bilet Geliri	X	0,5X
Sezonluk Bilet Geliri	X	4,7X
Etkinlik Geliri	X	1,5X
Mağaza Gelirleri	X	1,2X
Dijital Gelirler	X	100X
Diğer Geliri	X	X
Yeni Gelir	X	3X
Kalemlerinden Gelirler		
Toplam Ticari Gelirler	X	3X

Süper Lig Etkisi - Göztepe Spor Kulübü

- Göztepe, İzmir gibi büyük ve potansiyeli yüksek bir kentte konumlanmış olması itibariyle bu örneklerden çok daha güçlü bir ekonomik ivme yaratma potansiyeline sahiptir.
- Süper Lig seviyesindeki bir futbol kulübü, istihdam, tedarik ve hizmet sektörü etkileşimi bakımından büyük bir organize sanayi işletmesine eşdeğer ekonomik değer yaratmaktadır:
 - 190 kişilik doğrudan istihdam,
 - 6.5 Milyon Euro değerinde yerel tedarik ilişkisi,
 - Her yıl ortalama 17-18 Milyon Euro'luk doğrudan piyasaya para girişi.
- Bu büyüklükteki bir ekonomik yapı İzmir sanayisinde orta ölçekli bir otomotiv yan sanayi fabrikasına denktir. Ancak futbolun getirdiği **kentin tanıtımı, marka gücü ve toplumsal sinerji** gibi soyut katkılar düşünüldüğünde etkisi çok daha fazladır.
- Göztepe'nin Süper Lig'e yükselmesi yalnızca doğrudan ekonomik hareketliliği artırmakla kalmamış, aynı zamanda kulübün **marka değerinde** önemli bir sıçrama yaratmıştır. Bu marka değeri artışı, **doğrudan ölçülemeyen ancak uzun vadeli ekonomik etki açısından son derece stratejik bir katkı** unsurudur.

Süper Lig Etkisi - Göztepe Spor Kulübü

- Süper Lig seviyesindeki görünürlük, medyada haftalık ulusal yayınlar, sosyal medya erişimi, sponsorluk cazibesi ve taraftar sadakati gibi faktörlerle birlikte Göztepe'nin marka gücünü bir üst seviyeye taşımıştır. Özellikle kulübün Süper Lig yayın gelirlerine erişimi, ulusal ve uluslararası sponsorluklar için daha cazip hale gelmesi, lisanslı ürün satışlarının artması, taraftar etkileşimi ve dijital takipçi sayılarındaki büyüme gibi başlıklar, marka değerinin yükseldiğinin somut göstergeleridir.
- Bu ölçekteki kulüpler için Süper Lig'e çıkışla birlikte oluşan marka değeri artışı, spor ekonomisi literatüründe ve benzer Avrupa örneklerinde yaklaşık 15 - 25 Milyon Euro arasında hesaplanmaktadır. Göztepe özelinde büyükşehir avantajı, güçlü taraftar kültürü, modern stadyum altyapısı ve hızlı büyüyen medya etkisi dikkate alındığında bu değerin 20 milyon euro civarında olduğu makul bir tahmindir.
- Göztepe'nin Süper Lig'e yükseldiği yılda, **futbol gelirlerinin 1. Lig'e göre 9 kat, ticari gelirlerinin ise yaklaşık 3 kat arttığı** tespit edilmiştir. Aynı sezonda kulübün futbolcu maaşları ve operasyonel giderleri 1.5 kat artarken, idari giderler sabit kalmıştır. Bu tablo Süper Lig'in ekonomik kaldıraç etkisini açıkça ortaya koymaktadır.
- Bu analiz kapsamında çarpan etkisiyle İzmir'de Süper Lig'e çıkan bir futbol kulübünün kent ekonomisine sağlayabileceği **ekonomik katkı 80-85 Milyon Euro** civarında olmakla beraber marka değerinin de etkisiyle toplam ekonomik etki **100 milyon Euro'nun** üzerine çıkabilecektir. Göztepe Spor Kulübü'nün futbol faaliyetlerine bağlı olarak İzmir ekonomisine yıllık katkısının bu mertebelerde olduğunu söyleyebiliriz.

Simülasyon çalışması - Göztepe Spor Kulübü

Harcama Kalemi	Tutar (Euro)	Çarpan (4) Etki	Çarpan (5) Etki
Personel maaşları	10.000.000	40.000.000	50.000.000
Tedarikçi ödemeleri	6.500.000	26.000.000	32.500.000
Toplam	16.500.000	66.000.000	82.500.000

Göztepe Spor Kulübü bölgesel bir ekonomik motor işlevi görmektedir. Kulübün yarattığı ekonomik etki İzmir GSYH'sinin %0.1'ine denk **gelmektedir**. Bu etki, birçok sektörü dolaylı olarak beslemektedir:

- Gıda-içecek hizmetleri (restoran, kafe, büfe vs.),
- Konaklama ve ulaşım sektörü (şehir içi otobüs, taksi, araç kiralama),
- Medya ve yayıncılık (yerel basın, ulusal yayın hakları),
- Güvenlik, temizlik ve etkinlik yönetimi gibi destek hizmetleri.

Simülasyon çalışması - Genel görünüm

	Göztepe	Karşıyaka	Altay	Altınordu
Bulunduğu lig	Süper Lig	3. Lig	3. Lig	2. Lig
Passolig sayısı	160.132	Bilgi yok	26.786	9.577
Stadyum kapasitesi	19.500	15.500	15.000	9.138
Stadyum ismi	Gürsel Aksel	Yapılacak	Mustafa Denizli	Aziz Kocaoğlu
Ortalama seyirci	14.021	Bilgi yok	Bilgi yok	Bilgi yok
Potansiyel taraftar konumları	Konak, Bornova, Narlıdere, Gaziemir, Buca	Karşıyaka, Bornova, Çiğli, Bayraklı	Konak, Gaziemir, Bornova	Konak, Gaziemir
İşletmelerin stadyuma yakınlığı	Çok Yakın	Çok Yakın	Yakın	Uzak
İşletmelerin stadyuma yakınlığı	5	5	4	1
Stadyum etrafındaki işletmelerin sayısı	Çok Fazla	Çok Fazla	Çok	Az
Stadyum etrafındaki işletmelerin sayısı	5	5	5	1
Taraftarın harcama/gelir yaratma davranışı	5	3 → 5	3 → 4	1
Mağaza sayısı	3	3	1	1

Simülasyon çalışması

- Karşıyaka, Altay ve Altınordu'nun Süper Lige çıkması durumunda **Karşıyaka ve Altay'ın Göztepe'nin sağladığı gelir artışının yaklaşık % 80 - 85'i kadar bir gelir artışına ulaşması, Altınordu'nun ise Göztepe'nin sağladığı gelir artışının % 45 - 50'i oranında bir artış sağlaması beklenmektedir. Merkezde yer alan 4 kulübün İzmir ekonomisine yıllık etkisinin toplam 300 Milyon Euro mertebelerine ulaşma potansiyeli taşıdığı görülmektedir.**
- Bu baz hesaplanırken Göztepe Spor Kulübü benchmark olarak alınmıştır. Göztepe Spor Kulübü'nün Süper Lig'e çıktığında elde ettiği gelirler Karşıyaka, Altay ve Altınordunun sahip olduğu **Passolig sayısı, stadyum kapasiteleri, ortalama seyirci sayısı, potansiyel seyirci ilçeleri, işletmelerin stada yakınlığı ve taraftarların maç günü harcama yapma isteği** ile projekte edildiğinde söz konusu rakamlara ulaşılmaktadır.
- Bunun için her parametrenin eşit ve farklı ağırlıklarda olduğu hesaplamalar da yapılmıştır. Ortaya çıkan varyasyonlarda rakamlar birbirine yakındır. Burada altı çizilmesi gereken konu, söz konusu parametrelerin farklı takımların getiri artışı sağlayabileceği durumlar için bir yol haritası oluşturması ve 1. Lig'den Süper Lig'e geçişin getirdiği yüksek kaldıraçtır.
- Merkez bazlı olarak yapılan bu simülasyondan elde edilen veriler göz önüne alınırsa; ilçelerde yer alan futbol kulüplerinin de kendi ilçelerinin ekonomilerine sağladığı katkının, merkeze göre oransal olarak daha az olmakla birlikte ilçe ekonomisi içerisinde kayda değer olduğu görülecektir.

Sonuç ve Öneriler

İzmir’de bir futbol takımının Süper Lig’e yükselmesi, kent ekonomisine doğrudan ve dolaylı birçok katkı sağlayacaktır. Göztepe SK örneği üzerinden yapılan analizlere dayanarak, bu katkılar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

❑ Doğrudan ekonomik katkılar :

- **Maç günü gelirleri:** Bilet satışları, loca ve VIP alan kiralamaları sayesinde kulüp gelirleri artacak, bu kent ekonomisine doğrudan katkı yapacaktır.
- **Sponsorluk ve yayın gelirleri:** Süper Lig’de mücadele eden takımlar daha fazla sponsorluk ve yayın geliri elde edebilir, bu sayede kulüplerin mali yapısı güçlenir.
- **Turizm gelirleri:** Büyük takımların İzmir’e gelmesiyle otel doluluk oranları artar, restoran ve kafelerde harcamalar yükselir.
- **Ticaretin canlanması:** Maç günlerinde esnafın geliri artar, özellikle stadyum çevresindeki işletmeler daha fazla müşteri çeker.
- **İstihdam artışı:** Kulüp çalışanları dahil olmak üzere güvenlik, lojistik, medya ve yan sektörlerde yeni iş fırsatları doğar.
- **Vergi gelirleri:** Devlete aktarılan vergi geliri artar.

Sonuç ve Öneriler

❑ Dolaylı ekonomik katkılar :

- **Kentin markalaşması:** Süper Lig’de mücadele eden bir takım, İzmir’in ulusal ve uluslararası tanınırlığını artırır.
- **Gayrimenkul ve altyapı yatırımları:** Stadyum çevresinde emlak fiyatları yükselir ve yeni yatırımlar yapılır.
- **Genç sporcular için fırsatlar:** Akademi oyuncularının daha iyi liglerde oynama şansı artar, bu da uzun vadede futbol ekosistemini güçlendirir.
- **Kent kimliği ve sosyal dinamizm:** Futbol, kent sakinleri için birleştirici bir güç oluşturur ve toplumsal aidiyeti artırır.

❑ Öneriler :

Belediyeler, hükümet, bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör iş birliği içinde hareket ederek İzmir’de daha fazla takımın Süper Lig’e yükselmesine katkı sağlayabilir.

- **Belediyelerin katkısı :**
- **Stadyum ve tesis yatırımları:** Stadyumların modernizasyonu ve antrenman tesislerinin geliştirilmesi için kaynak sağlanabilir.
- **Ulaşım ve altyapı geliştirmeleri:** Maç günlerinde trafik yoğunluğunu azaltacak çözümler üretilebilir, örneğin toplu taşımada ek seferler konulabilir.
- **Yerel esnaf ve turizmi destekleme:** Kulüp ve yerel işletmeler arasında iş birlikleri kurularak maç günlerindeki ekonomik hareketlilik artırılabilir.

Sonuç ve Öneriler

❑ Hükümet ve Spor Bakanlığı'nın katkısı :

- **Mali destek ve vergi teşvikleri:** Kulüplere özel vergi indirimleri ve finansal teşvikler sağlanarak borç yükleri hafifletilebilir.
- **Alt yapı ve gençlik akademilerine yatırım:** Genç yeteneklerin gelişimi için futbol akademilerinin kurulması teşvik edilebilir.
- **Yayın gelirlerinin daha adil dağılımı:** Süper Lig'e yükselen kulüplerin rekabetçiliğini artırmak için farklı bir gelir paylaşımı modeli uygulanabilir.

❑ STK'lar ve taraftar derneklerinin rolü :

- **Taraftar katılımını artırma:** Kulüp projelerine taraftar desteğini artırmak için etkinlikler düzenlenebilir ve taraftar fonlama modelleri oluşturulabilir.
- **Sosyal sorumluluk projeleri:** Yerel halk ve gençlerle sosyal projeler geliştirilerek futbol sevgisi ve altyapı güçlendirilebilir.
- **Bağımsız gözlem ve raporlama:** Kulüp yönetimlerinin şeffaf ve hesap verebilir olmasını sağlamak için düzenli ekonomik raporlar hazırlanabilir.

Sonuç ve Öneriler

❑ Özel sektör ve sponsorluklar :

- **Büyük şirketlerin sponsorluk katkısı:** İzmir merkezli büyük şirketler, kulüplerle uzun vadeli sponsorluk anlaşmaları yaparak finansal sürdürülebilirliği artırabilir.
- **Yerel işletmelerle ortaklıklar:** Maç günü indirimleri sağlanmak suretiyle restoran ile otellerle iş birliği yapılarak gelir kanalları çeşitlendirilebilir.
- **Teknoloji ve dijitalleşme desteği:** Kulüplerin dijital platformlarını büyütmeleri ve medyayı daha iyi kullanmaları için özel sektör desteği sağlanabilir.

Üniversite-Sanayi İşbirliği Projesi
24051012

Ocak 2025

